

RAY A CHARLES EAMESOVCI

príbeh nesmrteľnej lásky (a dizajnu)

„MUSÍME SA ČO NAJSKÔR STRETNÚŤ, LEBO V NAŠICH MYSLIACH SME LEN AKÝMISI PREDSTAVAMI, SNOVÝMI ĽUĎMI A TO NIE JE DOBRÉ,“ NAPÍSAŁ SVOJEJ MILOVANEJ CHARLES EAMES LEN KRÁTKO PO TOM, ČO SA SPOZNALI. ICH SPOJENIE MOŽNO OPÍSAŤ AKO OSUDOVÉ, ALE BOLA TO ABSOLÚTNA HARMÓNIA ALEBO NEUSTÁLA VZÁJOMNÁ KONKURENCIA, ČO ICH V PRÁCI POSÚVALA NATOĽKO, ŽE SA ZARADILI MEDZI NAJVÝZNAMNEJŠÍCH DIZAJNÉROV A ARCHITEKTOV 20. STOROČIA?

príbeh: JANA ZAJACENSKÁ, CITÁCIE SÚ VYŇATÉ Z ROZHOVORU EAMESA DEMETRIOS A SEIERIOUALEX V EAMESOVOM NÁSTĚNEJ DAAAD 2015 foto: @EAMES DEMETRIOS, VITRA

Plastový slon pre deti, klubové kreslo Lounge Chair, hojacie kresielko Eames Plastic Arm-chair RAR, praktická Aluminium Chair alebo impozantné kreslo La Chaise inšpirované aktom Floating Figure od sochára Gastona Lachaisa – tieto a ďalšie produkty z portfólia Charlesa a Ray Eamesovcov patria medzi najikonickejšie kúsky moderného nábytku. Ovpľývajú vzhľad domácností už 70 rokov a stali sa inšpiráciou pre celý rad ďalších dizajnérov i architektov. Na nesmrteľnosti legendárnych výrobkov a aj ich samotných tvorcov má nemalú zásluhu aj potomok rodu a dedič impéria – Eames Demetrios. Okrem toho, že sám ako multimediálny umelec a dokumentarista tvorí množstvo projektov, za svoje hlavné poslanie si zvolil šírenie a zároveň ochranu jedného z najvzácnejších príbehov éry moderného dizajnu. Šéfuje totiž slávnemu Eames Office, ktorý sa stará o pozostalosť Charlesa a Ray Eamesovcov, pričom je tiež držiteľom všetkých licencií a autorských práv k produktom, ktoré jeho prarodičia navrhli.

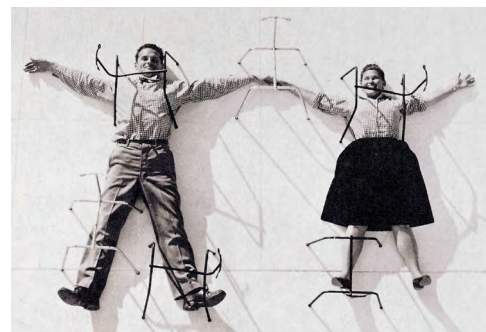
TVAR VS. FUNKCIA

Eames Demetrios navštívil Bratislavu pri príležitosti otvorenia putovnej výstavy Charlesa a Ray Eamesovcov, ktorá po rade svetových metropol prišla aj k nám. Bola súčasťou programu DAAD 2015 a okrem jedinečnej možnosti zhliadnuť ikonické produkty, ktoré slávni dizajnéri vytvorili, sme sa vďaka nej zoznámili aj s procesmi ich tvorby. Práve tie stoja za originalitou každého kúska. O dôležitosti výrobného procesu rozprával aj Eames Demetrios: „Idea pri tvorbe Charlesa a Ray vždy vychádzala zvnútra von, zatiaľ čo pri kópiách je to presne naopak. Je ľahké vyrobiť stoličku, ktorá bude vyzeráť ako od Eamesovcov, ale keď sa na ňu posadíte po piatich rokoch, určite nebudete mať rovnaký pocit ako na origináli“. Charles a Ray totiž nevytvorili len stoličku, ale aj systém, vďaka ktorému môžete opakovane zažiť ten fantastický pocit. Podľa neho ich dnes kvalitne a autenticky vyrába len Vitra. „V USA je to Herman Miller.“

ATELIÉR PLNÝ PRÍBEHOV

Ray a Charles chceli svojím dizajnom pomáhať ľuďom. Charles Eames vnímal prácu dizajnéra ako úlohu dobrého hostiteľa, ktorý dokáže predvídať potreby svojich hostí. „Obaja boli skutočne skvelými hostiteľmi. V ich dome sa o nás vždy dobre starali, milovali sme napríklad pikniky v ich záhrade,“ spomína na detstvo Eames Demetrios. „Bolo skvelé mať ich za starých rodičov. Nie však preto, že boli slávnymi dizajnérm. V tom období sa dizajnéri nepovažovali za „hviezdy“, to

NA VELTRHU SALONE DEL MOBILE 2015 V MILÁNE BOLA PREDSTAVENÁ REEDÍCIA EAMES PLASTIC CHAIRS, KTORÉ SÚ TERAZ O 20 MM VYŠŠIE, NEŽ AKO BOLI V ROKU 1950 NAVRHNUTÉ. ZMENY SÚVISIA S RASTÚCOU PRIEMERNOU VÝŠKOU ĽUDÍ. STOLIČKY SI STÁLE ZACHOVÁVAJÚ PŮVODNÝ DIZAJN, NO PRISPŮSOBUJÚ SA NOVEJ DOBE.

PRÁCU A MYŠLIENKY CHARLES A RAY EAMESOVCOV DNES KOMUNIKUJE, UCHOVÁVA A ROZŠIRUJE GENERÁCIA ICH VNUKOV ZDRUŽENÝCH V EAMES OFFICE, S EAMESOM DEMETRIOM NA ČELE.

pozorujeme až niekedy od 80. rokov. I keď v kreatívnej komunite boli pomerne dobre známi. Nedostávali sme od nich ani žiadne lekcie dizajnu, ale bolo veľmi zaujímavé sledovať ich počas tvorivého procesu v ateliéri. Učili sme sa od nich skôr spontánne. Pokiaľ sa dobre pamätám, vždy tam boli pre nás. Nikdy nás nezaťažovali ponosami ani problémami. Stretnutia sa niesli skôr v zábavnom duchu. Vždy počúvali, čo sme im chceli povedať, a dobre počúvali aj ostatných ľudí. Aj keď sme sa vídali len párkrát do roka, keďže my sme vyrastali v San Franciscu a oni žili v Los Angeles, pobyt v ich dome a návšteva ateliéru, kde sa všetky tie dizajnérske príbehy odohrávali, boli úžasné. Na ich tvorbe ma najviac zaujímali práve myšlienky, ktoré sa za produktmi ukrývali.“

LOVE STORY PRI OHÝBANÍ PREGLEJKY

Nábytok od manželov Eamesovcov dnes dotvára tie najštyľovejšie interiéry po celom svete a nachádzame ho na stránkach exkluzívnych magazínov. Dali stoličkám nové organické tvary a inovatívny dizajn skombinovali s dokonalým technickým vyhotovením, čo dodnes oceňujú odborníci i široká verejnosť. Za štyridsať rokov svojej kariéry nevytvorili len prevratné návrhy nábytku, ale aj významné architektonické diela, rôzne inštalácie, grafiky, filmy či nespočetné množstvo fotografií.

Všetko sa to začalo v Cranbrook. Ray bola študentkou na škole, kde Charles učil priemyselný dizajn. Charlesovo prvé manželstvo sa práve skončilo. Ray so skupinou ďalších študentov pomáhala pri účasti Charlesa a Eera Saarinena v súťaži na tému organický nábytok. Práve tu sa začali spoznávať. Mimochodom, Charles a Eero boli vtedy za svoje návrhy vytvorené lisovaním preglejky do zložitých kriviek ocenení dvomi prvými miestami. Spojenie medzi Charlesom a Ray muselo byť veľmi intenzívne, ako hovorí Eames Demetrios: „Keď som si prečítal ich listy z tých čias, najviac ma zasiahol fakt, že už na začiatku mali jasnú predstavu o spoločnom živote, a to v práci aj v láske.“ Zosobášili sa v júni 1941, len rok po zoznámení, a hneď aj odišli do Kalifornie, aby odštartovali spoločnú kariéru v Eames Office. Pokračovali v navrhovaní nábytku s využitím tvarovania preglejky. Zaujímavosťou je, že počas druhej svetovej vojny ich poverilo námorníctvo Spojených štátov, aby z preglejky vyrobili

dlahy a nosidlá. Špeciálna dlahy pre ranených námorníkov bola vymodelovaná podľa Charlesovej nohy a námorníctvo ich vyrobilo až 150-tisíc. Prvé kusy nábytku navrhnutého Charlesom a Ray začala v roku 1946 vyrábať spoločnosť Evans Products. Vplyvná kritička architektúry Esther McCoy vtedy ich stoličku z tvarovanej preglejky označila za „stoličku storočia“. Čoskoro výrobu prevzala spoločnosť Herman Miller, Inc., ktorá v nej pokračuje v rámci Spojených štátov dodnes. Vitra International vyrába nábytok podľa návrhov manželov Eamesovcov v Európe.

SPOJENIE ARCHITEKTÚRY A UMENIA

Charles a Ray predstavovali samotný princíp pojmu spolupráca. Je pri nich veľmi zložitá hovoriť o nejakej deľbe práce, oveľa pozoruhodnejšie je práve to, ako sa prejavovali spoločne. „Domnievam sa, že Charles vnímal veci skôr cez architektúru a Ray zase cez maľbu,“ vysvetľuje vnuk dizajnérskej dvojice. „Môže to vyznieť, že si každý robil svoje, no vo výsledku to znamenalo, že mohli koexistovať bez pocitu vzájomnej konkurencie. Dôležité je aj to, že prakticky každý prostriedok a materiál najskôr skúmali len oni dvaja. Ray raz povedala, že keď pracujú takto vo dvojici, ľahšie vznikajú chyby – potrebné chyby, ale deje sa to bez nátlaku, ktorý by cítili, keby ten proces sledovali aj všetci ich spolupracovníci. Charakteristické pre ich prácu bolo tiež to, že robili pomerne málo kresieb stoličiek. Pracovali totiž s trojdimenzionálnymi prototypmi. Keď pracujete s kresbami, každý si ich predstaví trochu inak, ale ak máte prototyp, je tam omnoho menej nejasností. Najmä ak ho robíte vlastnou precíznou technikou.“ Charles a Ray sú autormi radu prevratných produktov, pričom často používali inovatívne materiály. V nábytku, ktorý navrhli, sa odráža Charlesove architektonické vzdelanie a konštrukčný prístup a Rayino umelecké nadanie, cit pre farby, línie a tvary.

CASE STUDY HOUSE 8

V roku 1949 dokončili Charles a Ray svoj dom v kalifornských Pacific Palisades, ktoré sú dnes súčasťou Los Angeles. Stavba vznikla podľa prepracovaného návrhu z roku 1945, ktorým Charles a Eero Saarinen reagovali na výzvu magazínu Arts & Architecture. Zadaním bolo vytvoriť štúdiu domu, ktorá by zhmotnila modernistické ideály s využitím niektorých vojnových technológií. Finálny dizajn a inovatívne využitie materiálov urobili z Eames House mekku pre architektov a projektantov, ktorí sem dnes prichádzajú zblízka i zďaleka. Je totiž považovaný za jednu zo svetovo najdôležitejších rezidií reprezentujúcich povojnovú architektúru. Dnes je dom vo vlastníctve nadácie Eames Foundation a slúži ako múzeum tvorby Charlesa a Ray, ktorí v ňom prežili celý život. Charles Eames zomrel na zlyhanie srdca 21. augusta 1978, Ray zomrela o desať rokov neskôr, na deň presne. Fascinujúce dielo manželov Eamesovcov reflektujúce ich humanistické názory sa stalo milníkom v histórii dizajnu.

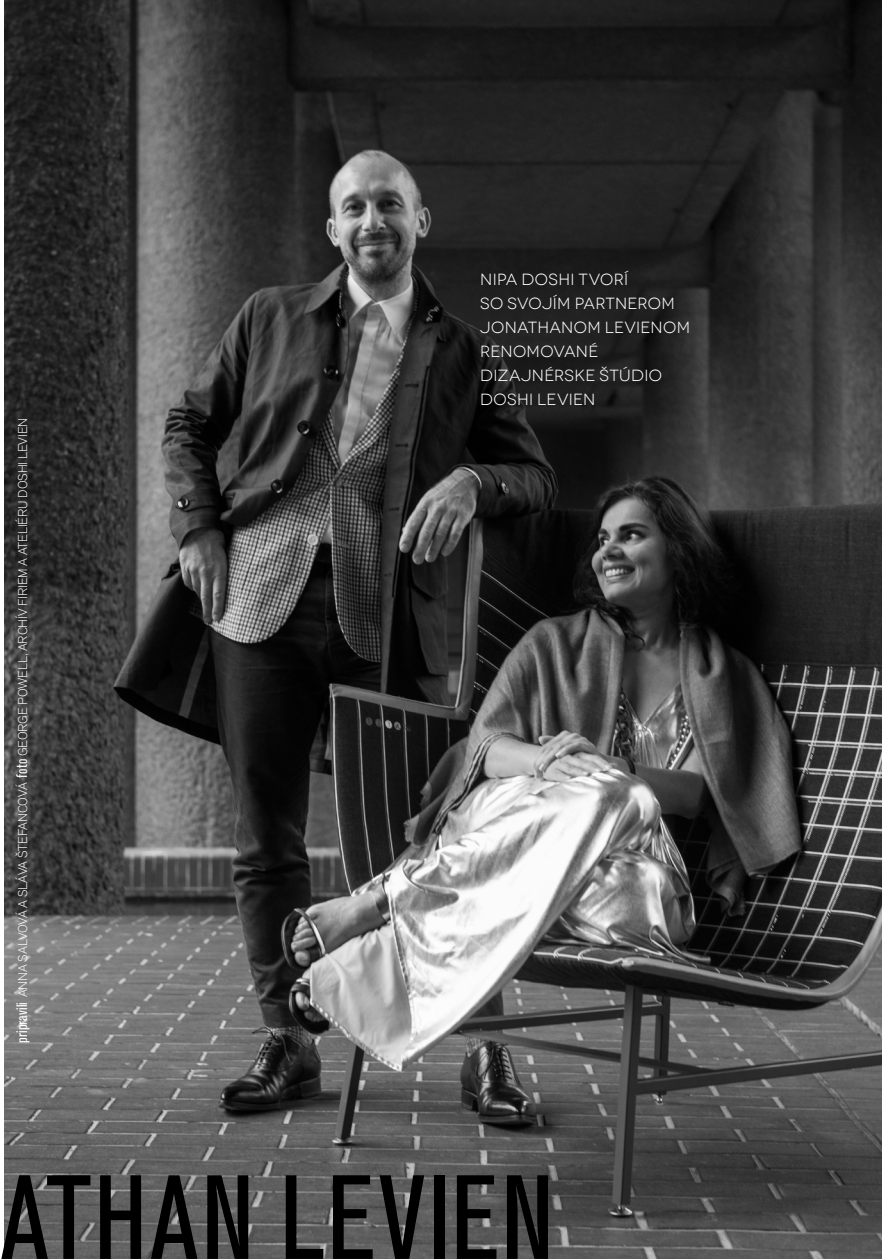
« Práca dizajnéra je podobná ako úloha dobrého hostiteľa, ktorý dokáže predvídať potreby svojich hostí. »

1/ EAMESOVCI CHCELI, ABY ICH LOUNGE CHAIR PÔSOBILA AKO POHODLNÁ, ČASTO POUŽÍVANÁ BEJZBALOVÁ RUKAVICA. 2/ V ROKU 1949 VZNIKOL INOVATÍVNY SYSTÉM VOĽNE STOJACICH, MULTIFUNKČNÝCH POLÍC EAMES STORAGE UNIT (ESU), KTORÝ, PODOBNE AKO SÚČASNE POSTAVENÝ EAMES HOUSE, NASLEDUJE PRINCÍPY PRIEMYSELNEJ VÝROBY. 3/ KRESLO LA CHAISE VZNIKLO, KEĎ V ROKU 1948 VYHLÁSILO MÚZEUM MODERNÉHO UMENIA MEDZINÁRODNÚ SÚŤAŽ NA TÉMU LOW-COST DIZAJN NÁBYTKU. JEHO MENO ODKAZUJE NA FUNKCIU, ROVNAKO AKO NA MENO GASTONA LACHAISA, KTORÉHO SKULPTÚRA FLOATING FIGURE BY DO KRESLA DOKONALE „SADLA“. 4/ RIADITEĽ ODDELENIA PRIEMYSELNÉHO DIZAJNU V MOMA, ELIOT NOYES, V ROKU 1946 VYHLÁSIL NA MARGO STOLIČKY DCW, ŽE NÁBYTOK Z TVAROVANEJ PREGLEJKY OD EAMESOVCOV JE SPOJENÍM ESTETICKEJ BRILANTNOSTI A TECHNICKEJ VYNALIEZAVOSTI. 5/ POLSTROVANÁ KOŽENÁ OTOČNÁ STOLIČKA LOBBY CHAIR BOLA NAVRHNUTÁ V ROKU 1961 PRE TIME & LIFE BUILDING. CIEĽOM BOLO VYTVORIŤ NIEČO MENŠIE, ALE ROVNAKO POHODLNÉ AKO LOUNGE CHAIR. 6/ CHARLES A RAY MALI SLABOSŤ PRE SLONY. V ROKU 1945 ICH PÁR VYROBILI PRI EXPERIMENTOVANÍ S PREGLEJKOU. POČAS ICH ŽIVOTA SA VŠAK NEDOSTALI DO SÉRIOVEJ VÝROBY. VŠETKO ZMENILA AŽ VITRA V ROKU 2007. 7/ PRAKTICKÉ KÚSKY ZO SKUPINY ALUMINIUM SÚ POPULÁRNE UŽ OD SVOJHO UVEDENIA V ROKU 1958. ICH LADNÉ SILUETY DOBRE FUNGUJÚ V DOMÁCNOSTIACH, NO NAJMÁ V KANCELÁRIÁCH. 8/ ČIERNY DREVENÝ VTÁK MAL V OBYVÁČKE EAMESOVCOV VÝSOSTNÉ POSTAVENIE. TENTO ARTEFAKTU AMERICKÉHO ĽUDOVÉHO UMENIA, MAL PÁR EVIDENTNE V OBLUBE, ČASTO SA OBJAVUJE NA ICH FOTKÁCH AKO DOPLNOK INÝCH PRODUKTOV. 9/ EAMES PLASTIC CHAIRS PRINIESLA DO SEGMENTU NÁBYTKU NOVÝ TYP: MULTIFUNKČNÉ KRESLO, KTORÉHO SEDADLO JE MOŽNÉ KOMBINOVAŤ S RADOM RÔZNYCH PODNOŽÍ, ČÍM SA DÁ MENIŤ SAMOTNÁ FUNKCIA STOLIČKY.

Ako sa na Slovensku cítite? Som tu po prvýkrát, ľudia sú však veľmi milí a zaujalo ma aj mesto, rada by som si ho lepšie prezrela (sedíme v historickej časti Bratislavy, pozn. red.). Hoci rozhodne nie je nové, vládne tu veľmi mladý duch, čo je príjemné zistenie. **Vy sama pochádzate z Indie, ale presťahovali ste sa do Anglicka. Čím si vás získala európska kultúra?** Na Európe, a predovšetkým na Londýne mi je sympatické najmä to, aká dôležitosť sa tu prisudzuje kreativite. Experimenty majú duchovný rozmer, ľudia sa neboja vzoprieť. Páči sa mi, koľko pozornosti sa venuje tomu, ako sa veci robia. A, samozrejme, cením si aj otvorenosť britskej kultúry, ústretovosť voči novým myšlienkam. Vládne tu skutočná kultúra dizajnu. Naproti tomu v Indii, hoci má historicky veľmi silný zmysel pre dizajn, sa toho na poli ozajstnej industriálnej produkcie dnes robí veľmi málo. **Keď hovoríme o dizajne, prečo ste sa vlastne rozhodli pre jeho štúdium?** V podstate sa to začalo tým, že som chcela študovať architektúru. Keď som však išla na prijímacie skúšky, uvidela som nádhernú budovu školy dizajnu, ktorú na prelome 50. a 60. rokov pomohli založiť Charles a Ray Eamesovci. Ihneď som sa do tej stavby zamilovala. Bola akýmsi manifestom toho, ako by mohol vyzeráť indický dizajn. Táto budova bola jedným z dôvodov, prečo som sa rozhodla pre dizajn, a nie architektúru. Napriek tomu, že som ako

PRÁVILNĽA A ŠALOVÁ A GLÁVA, ŠTEFANOVÁ. FOTO: GEORGE FOWELL, ARCHIV, PIRELLA GÖTTSCHE LOWE, ATELIERU DOSHI LEVIEN

NIPA DOSHI TVORÍ
SO SVOJÍM PARTNEROM
JONATHANOM LEVIENOM
RENOMOVANÉ
DIZAJNÉRSKE ŠTÚDIO
DOSHI LEVIEN

NIPA DOSHI A JONATHAN LEVIEN

Dizajnová cesta naprieč kultúrami

STRETLI SME SA S ŇOU POČAS FESTIVALU DAAD V CENTRE HLAVNÉHO MESTA. NIPA DOSHI, NEŽNÁ POLOVIČKA DIZAJNÉRSKEHO DUA DOSHI LEVIEN, JE PRIAMA A ROZVÁŽNA ŽENA SO ZJAVOM INDICKEJ PRINCEZNEJ. POČIATOČNÚ „REZEROVANOSŤ“, KTORÚ SME NAJSKÔR PRIPISOVALI ÚNAVE Z CESTY, VŠAK ODHODILA BOKOM HNEĎ, KEĎ SA TEMA NÁŠHO ROZHOVORU OBRÁTLILA K DIZAJNU. HOVORILA O ŇOM ZANietenE A S LÁSKOU – S ENERGIU, KTORÁ VO SVOJEJ NAJROZMANITEJŠEJ PODOBE PRENIKÁ CELOU TVORBOU TOHTO FENOMÉNÁLNEHO PÁRU, PATRIACEHO K NAJVYCHYTENEJŠÍM OSOBNOSTIAM SÚČASNÉHO EURÓPSKEHO DIZAJNU.

študentka bola vždy orientovaná skôr na matematiku a vedu... Odrazu sa však vo mne prebudil veľmi silný kreatívny inštinkt. **Čo pre vás znamená dobrý dizajn?** Viete, sčasti si myslím, že sa vedie priveľa diskusii o tom, čo je dobrý dizajn. Koniec-koncov, kto chce byť „dobrý“? Pre mňa je dobrý dizajn niečo veľmi subjektívne. Čo predstavuje dobrý dizajn v Nemecku, môže byť absolútnou nudou pre niekoho v Indii alebo Dubaji. Dobrý dizajn je vlastne taký, ktorý je zakotvený v nejakom kontexte, v istej kultúre.

Tvorbu vášho ateliéru preslávila schopnosť spájať rozličné kultúry. Ako to robíte? Z historického hľadiska je globalizácia či výmena myšlienok veľmi starým fenoménom. Stačí, keď sa pozriete na prastaré obchodné cesty medzi Východom a Európou. Vzájomné prelínanie kultúr je staršie, než si myslíme. Osobne preto vnímam našu prácu ako

pokračovanie neustálej kultúrnej výmeny. Sme presvedčení, že je možné kombinovať a spájať to najlepšie z rôznych svetov, čiastočne aj preto, že dnes už medzi nimi neexistuje toľko hraníc a bariér. Sme ako kuchári, ktorí môžu pracovať s ingredienciami z rôznych končín planéty. Naša práca je však najmä o rovnocennej výme-

ne myšlienok, rozličných metód produkcie, technológií či príbehov. **Kedy ste sa s Jonathanom stretli po prvýkrát?** Bolo to na univerzite, kde sme obaja študovali dizajn. Jedno leto za mnou prišiel do Indie a náhle sme pocítili akési zvláštne spojenie. Zistili sme, že sme stvorení na to, aby sme pracovali spolu. Už na škole sme boli jeden druhému veľmi dobrými kritikmi a keďže sme spolu pracovali mnoho hodín, zrodilo sa medzi nami priateľstvo. **Prečo ste si založili vlastný ateliér?** Po univerzite sme chvíľu pracovali každý v inom štúdiu. Jonathan pre Rossa Lo-

DIZAJN KRESLA PAPER PLANES PRE MOROSO JE INŠPIROVANÝ ŠTVORČEKOVÝM PAPIEROM, NA KTORÝ DIZAJNÉRI RADI ZACHYTÁVAJÚ SVOJE SKICE. DO JEMNÝCH LÍNIÍ SÚ PRITOM NENÁPADNE ZAKOMPOVANÉ KRIŠTÁLE SWAROVSKI AKO ODKAZ NA MATEMATICKÝ ČISTÚ ŠTRUKTÚRU TUHÝCH TELIES. NA TOMTO OBRÁZKU JE MODEL PAPER PLANES POSUNUTÝ NA NOVÚ ÚROVEŇ V SPOLUPRÁCI VÝROBCU A TALIANskej TEXTILKY RUBELLI. JEMNÉ LÍNIE MREŽKY TU DOPLNIL ORNAMENT, KTORÝ ČERPÁ NÁMET Z VÝŠIVIEK Z 18. STOROČIA. NA ORIGINÁLNOM MODELI PAPER PLANES SEDÍ NIPA DOSHI NA OBRÁZKU VĽAVO.

vegroeva, ja v kancelárii architekta Davida Chipperfielda. Po troch rokoch sme sa však rozhodli ísť vlastnou cestou. Keď totiž pracujete pre iných ľudí, dostanete sa do určitého bodu, keď pocítite potrebu vyjadriť pohľad na dizajn vlastným spôsobom a začnete hľadať svoj vlastný jazyk. Takže sme sa obaja rozhodli opustiť našu dovtedajšiu prácu, zobrali sme sa a založili sme si vlastné štúdio.

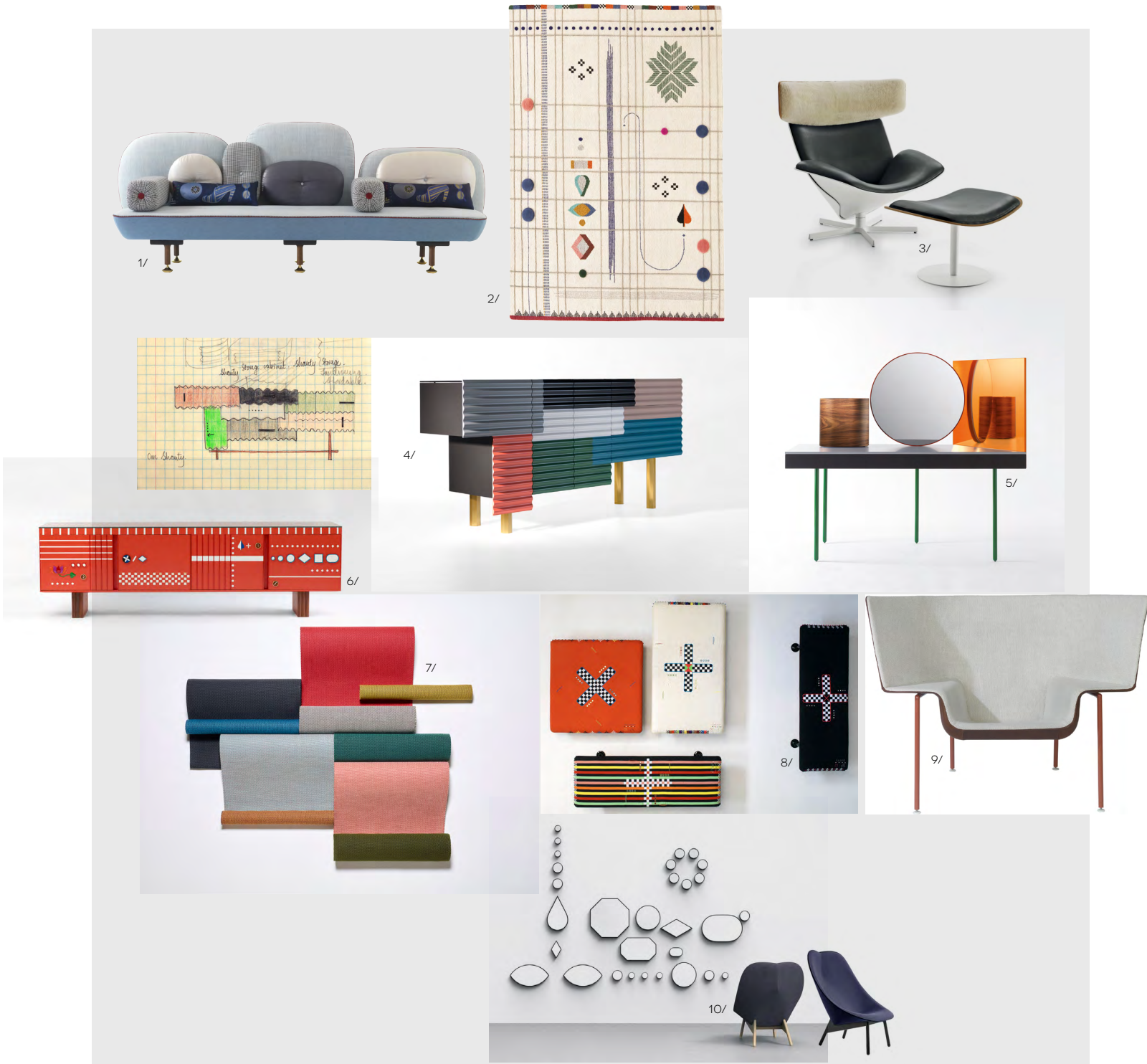
Jonathan raz v jednom rozhovore povedal, že „láska a kreativita majú rovnaký základ“. Máte tušenie, ako to myslel? V podstate tým opísal stav, keď ste kreatívny. Keby ste sa kohokoľvek tvorivého opýtali na moment, keď sa zrodil jeho nápad, nevedel by vám ho presne opísať. Pretože keď ste kreatívny, nie ste úplne pri zmysloch. Kreatívni a zamilovaní ste vtedy, keď si neuvedomujete samých seba... Pre mňa aj Jonathana platí, že kreativita vychádza z lásky. Samozrejme, nemyslím tým iba lásku medzi mužom a ženou. Hovorím o láske vo veľmi širokom zmysle slova. **Napríklad o láske k dizajnu?** Ak hovorím o kreativite v dizajne, mám na mysli veľmi vnútorný proces. Tvorivosť totiž vychádza z vás, a preto sa jej len ťažko dočkáte v momente, keď sa necítite dobre. Veľakrát sa hovorí o tom, aké vnútorné boje zvädzajú umelci, ale to je mýtus. Verím skôr tomu, čo raz povedal Charles O. Perry (americký sochár, pozn. red.): „Ak chcete byť kreatívni, musíte mať slobodnú myseľ.“ **Spomínali ste indickú kultúru. Snažíte sa uplatniť v dizajne nejaké prvky z tohto prostredia?** Nenazvala by som to tak. Nejde o prenášanie črt nejakej kultúry do inej. Pre mňa je to skôr metóda výroby alebo nejaký vizuálny odkaz. Dizajn znamená spôsob života, a nie nejaký objekt. Keď sa to tak vezme, som Indka a zostanem ňou bez ohľadu na to, čo robím. Takže sa nikdy nebudem snažiť vedome aplikovať do projektov prvky indickej kultúry. Prelínanie kultúr sa odráža už v samotnej práci nášho štúdia. Kým Jonathan je zameraný viac na precízny priemyselný dizajn a 3D formu, ja premýšľam skôr v dvoch dimenziách a farbách, veľa kreslím a pracujem na emocionálnej časti projektu – snažím sa dávať veciam určitý „feeling“. **Čo pre vás znamená byť partnermi v súkromí aj v práci?** Viete, ľudia nám stále kladú túto otázku, ale, priznám sa, že na ňu neviem odpovedať. Myslím si, že to ani nie je podstatné. Takto jednoducho vyzerá môj život. Je však skvelé tráviť s rodinou najlepšiu časť dňa, nielen vtedy, keď sa vrátite domov unavení z práce. Pre mňa osobne je to veľmi pozitívny fakt.

Ako vlastne vyzerá práca na projekte vo vašom štúdiu? Záleží na konkrétnej situácii. Žiadny návrh však len tak nespadne z neba, zakaždým vás niečo inšpiruje, napríklad socha, ktorú ste nedávno videli... V našom štúdiu by ste našli mnoho materiálov, predmetov a farieb. Veľa času trávime kreslením, hľadaním kontextových odkazov, sledujeme umenie, napríklad divadlo a film. V prvej fáze teda ide o určenie celkového pocitu, ktorý bude z projektu vyžarovať, rozhodujeme sa, akú kvalitu vlastne hľadáme, pričom nemusí ísť nevyhnutne o fyzickú kvalitu; napríklad ide o to, či má kreslo evokovať určitý priestor, pôsobiť hrejivo, alebo byť oslavou niečoho. Čiže východiskovým bodom návrhu môže byť nejaký pocit, ale aj výrobná cena či nový materiál, ktorý sa rozhodneme odskúšať. V iných prípadoch zasa viac rozmyšľate nad stratégiou celého projektu. Potom pomocou skíc artikulujeme, ako by mal daný kusok vyzerieť. Ja najčastejšie kreslím a robím koláže, zatiaľ čo Jonathan dáva veciam reálnu hmatateľnú podobu. Takto postupne vzniká rámec, v ktorom sa môže zrodiť náš návrh. **Pracujete na rozličných typoch projektov, od nábytku až po predmety dennej spotreby. Môže typ projek-**

« Myslím si, že sa vedie priveľa diskusií o tom, čo je dobrý dizajn. Koniec-koncov, kto chce byť „dobrý“? Dizajn musí byť v prvom rade zakotvený v nejakom kontexte, v istej kultúre. »

tu ovplyvniť celý proces navrhovania? Určite áno. V hĺbke duše veríme, že dokážeme navrhnúť čokoľvek. A ani sa nebojíme vytvoriť dizajn čohokoľvek. Ako dizajnéri sme vlastne myslitelia a naše myšlienky dokážeme uplatniť v každom projekte. Na druhej strane si však uvedomujeme, že sme špecializovaní tvorcovia, takže keď, povedzme, navrhujeme topánky, musíme najskôr preniknúť hlboko do sveta ich výroby. Takto sme napríklad stvorili topánky pre firmu John Lobb, preslávenú majstrovskou ručnou prácou a zákazkami pre také osobnosti, ako sú britská kráľovná či Madonna. Každá spolupráca vnesie do projektu vlastnú energiu, ktorá vznikne spojením našej DNA s vizuálnym jazykom klienta. **Dá sa povedať, že vaša práca prešla od prvého projektu k tomu ostatnému nejakou evolúciou?** Áno, myslím si, že čím viac navrhujete, tým lepším sa stávate. Dizajn je schopnosť, ktorú si rozvíjate neustále. **Akého dizajnéra alebo značku obdivujete?** Povedala by som, že viac obdivujem umelcov než dizajnérov. Mnohí z nich majú nádhernú prácu, ale mňa osobne dizajn neinšpiruje. Inklinujem skôr k umeniu, najmä k vizuálno-dramatickej tvorbe a móde. Milujem dielo Fridy Kahlo, šaty módného domu Balenciaga, Almodovarove filmy, operu a divadlo.

Na akých projektoch momentálne pracujete? Aktuálne riešime množstvo projektov (rozhovor vznikol v júni 2015, pozn. red.). Pripravujeme napríklad limitovanú edíciu kuskov pre Galerie Kreo, pracujeme pre taliansku spoločnosť B&B Italia a španielsku firmu Kettal, zastrešujeme aj projekt pre veľkú britskú retailovú spoločnosť John Lewis a navrhujeme interiér obchodu jednej talianskej firmy. Je toho naozaj veľmi veľa (smiech). **To musí byť vcelku šialené pracovať na toľkých projektoch naraz...** V podstate ani nie, práve naopak. Je to zaujímavé, lebo jeden projekt formuje nasledujúci, takže čím viac tém riešite, tým môžete byť kreatívnejší a plodnejší. **Aký projekt by ste ešte chceli realizovať?** Osobne by som rada navrhla múzeum, umeleckú galériu či akýkoľvek verejný priestor, prípadne verejný dopravný prostriedok. Verejná doprava všeobecne ukrýva nespočetne veľa príležitostí pre dizajn. Skvelé by však bolo navrhnuť aj auto, hotel alebo spa. **Skrýva sa za niektorým z vašich projektov nejaký obzvlášť pamätný príbeh?** Myslím si, že na posledy v nás zarezonoval najmä projekt kresla pre B&B Italia. Odzrkadľuje Jonathnovu schopnosť tvoriť nádherné skulpturálne formy, zachytiť zmyselnosť materiálu, zúročiť neviditeľný dizajn... Toto kreslo neponúka iba sedenie, zoberie vás na cestu – vyjadruje to, čo chcete robiť, keď sedíte vo svojom kresle. Vývoj trval dva roky, no oplátilo sa – z hľadiska formy, materiálu i skulpturálneho jazyka je to skvelý počín.

1/ SOFA „MY BEAUTIFUL BACKSIDE“ MÁ Vďaka FORME AJ FAREBNOSTI PRIAM ROZPRÁVKOVÝ CHARAKTER. VZNIKLA V SPOLUPRÁCI S FIRMOU MOROSO UŽ V ROKU 2008 A NÁMETOM NA JEJ VZNIK BOLA MINIATÚRNA KRESBA INDICKEJ PRINCEZNEJ V PALÁCI, OBKLOPENEJ HRBOU VANKÚŠIKOV. **2/** KOLEKCIA KOBERCOV RABARI PRE NANI MARQUINA EVOKUJE ZMYSELNÝ A ŽIARIVÝ SVET FOLKLÓRNYCH VÝŠIVIEK V INDII, SAMOTNÉ KÚSKY VŠAK ZÁMERNE PÔSOBIA NEDOKONČENE – AKO ŠTÚDIE ROZLIČNÝCH TECHNÍK V PROCESSE VÝROBY. **3/** KRESLO ALMORA PRE B&B ITALIA PREDSTAVUJE SPOJIVO MEDZI INTÍMNYM A VONKAJŠÍM SVETOM, MEDZI VNÚTORNÝM A SPOLOČENSKÝM „JA“. HMOtné STVÁRNIENIE VYCHÁDZA Z PREDSTAVY ÚTULNÉHO DOMU V ZASNEŽENÝCH HIMALÁJACH. **4/** KOMODA SHANTY PRE BD BARCELONA JE „PATCHWORKOVOU“ VERZIOU ZVLNENÝCH PLÁTOV, KTORÉ PRIPOMINAJÚ IMPROVIZOVANÉ PLECHOVÉ OBYDLIA PO CELOM SVETE, OD BRAZÍLIE, CEZ AFRIKU, AŽ PO INDIU. **5/** TOALETNÝ STOLÍK CHANDLO, KTORÝ PÔVODNE VZNIKOL PRE INŠTALÁCIU DAS HAUS V ROKU 2012, DNES VYRÁBA FIRMA BD BARCELONA. NEZVYČAJNÝ SOLITÉR REFLEKTUJE BEŽNÉ RITUÁLY ODIEVANIA A ÚPRAVY ZOVŇAJŠKU. GEOMETRICKÝM LÍNIÁM KRAJUJE ZRKADLO, KTORÉ PRIPOMÍNA MESIAC, ALE AJ „BINDI“. ČERVENÚ BODKU NA ČELÁCH INDICKÝCH ŽIEN. **6/** SKRINKA KUNDAN S VELMI „RYTMICKÝM AŽ MELODICKÝM“ STVÁRNIENÍM VZNIKLA ŠPECIÁLNE PRE GALERIE KREO AKO INŠPIRÁCIA INDICKÝMI ŠPERKMI, KTORÉ VYOBRAZUJÚ RADY GEOMETRICKÝCH ZNAKOV. **7/** ZÁHRADA A LES, NEBO A VODNÁ HLADINA, ZEM I KAMENE – KOLEKCIA OUTDOOROVÝCH TEXTÍLI TERRAIN PRE FIRMU KETTAL PONÚKA KOKTEIL 34 JEMNÝCH PRÍRODNÝCH TÓNOV. **8/** NÁMETOM POHOVKY CHARPOY (V PREKLADĚ „ŠTYRI NOHY“) SÚ LEŇOŠKY, KTORÉ BEŽNE NÁJDETE V INDICKÝCH DOMÁCNOSTIACH, PRIČOM VÝŠIVKA NA ČALÚNENÍ ZNÁZORŇUJE STARÚ MIESTNU KOCKOVÚ HRU CHAUPAR. **9/** VZNEŠENÉ KRESLO CAPO, KTORÉ JE PRVÝM VÝSLEDKOM SPOLUPRÁCE S TALIAŇSKOU SPOLOČNOSŤOU CAPPELLINI, MENÍ SEDIACEHO NA SKUTOČNÉHO „BOSA“ A Vďaka ZDVIHNUTÝM OPIERKAM VYTVÁRA POHODLNÉ ÚTOČISKO. **10/** K NAJZNÁMEJŠÍM PRÍSPEVKOM DUA NIPA DOSHI DO PORTFÓLIA DÁNSKEJ FIRMY HAY PATRIA KOLEKCIA ZRKADIEL MAYA A KRESLO UCHIWA. KÝM ZRKADLÁ TVORIA SÉRIU 13 GEOMETRICKÝCH ÚTVAROV ŠTÁBY NÁSTENNÝCH ŠPERKOV, UCHIWA ČERPÁ INŠPIRÁCIU Z TRADIČNÉHO JAPONSKÉHO VEJÁRA.